

BLOC 2= Tema 2 + Tema 3. Estimació Puntual
+ Estimació per intervals.
TEMA 3. Intervals de confiança

- 3.1** Concepte d'interval de confiança.
- 3.2** Interval de confiança per a la mitjana: cas normal i cas general.
- 3.3** Interval de confiança per a una proporció.
- 3.4** Intervals de confiança per a la variància. Cas normal
- 3.5** Intervals calculats amb R.

3.1 Concepte d'interval de confiança

Un **interval de confiança (IC)** per a un paràmetre θ (no observable) és un tipus d'estimació de θ , complementari a l'estimació puntual donada per $\hat{\theta}$.

Un interval de confiança es calcula **a partir de les observacions**, i per tant difereix de mostra a mostra.

Un interval de confiança **freqüentment** inclou el valor del paràmetre d'interès θ .

La freqüència en que l'interval observat conté el paràmetre es determina pel **nivell de confiança**.

Si es construïssin molts intervals de confiança a partir de molts anàlisis de les dades per separat, la proporció de tals intervals que contenen el veritable valor del paràmetre θ coincidiria amb el nivell de confiança donat.

Interval de confiança per μ a partir d'una m.a.s de $X \sim N(\mu, 1), \sigma^2 = 1$ amb nivell de confiança del 99%

Ja sabem que $\bar{X}$ és un bon estimador de μ . Ara ens plantegem trobar un interval $[\bar{X} - a, \bar{X} + a]$ amb **nivell de confiança** $1 - \alpha = 0.99$, és a dir, $\text{Prob}\{\bar{X} - a \leq \mu \leq \bar{X} + a\} = 0.99$ per un cert valor a .

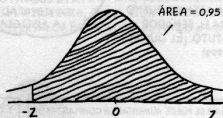
Com trobem a? En aquest cas ho resollem a partir d'una mostra X_1, X_2, X_3, X_4 .

- 1 Calculem $\bar{X} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^4 X_i$. En realitat hauriem d'escriure $\bar{X}_4$, pero s'omet ara per fer-ho mes senzill de llegir.
- 2 Com que $\bar{X} \sim N(\mu, 1/4)$, estandaritzant $\frac{\bar{X} - \mu}{1/2} = Z \sim N(0, 1)$
- 3 $0.99 = \text{Prob}\{\bar{X} - a \leq \mu \leq \bar{X} + a\} = \text{Prob}\{-2a \leq \frac{\bar{X} - \mu}{1/2} \leq 2a\}$
 $0.99 = \text{Prob}\{-2a \leq Z \leq 2a\} = 1 - 2\text{Prob}\{Z \geq 2a\} \implies$
 $\text{Prob}\{Z \geq 2a\} = 0.005 = \alpha/2$
- 4 $z_{\alpha/2} = z_{0.005} = 2.575 \implies 2a = 2.575 \implies a = 1.2875$
- 5 $\text{Prob}\{-2.575 \leq \frac{\bar{X} - \mu}{1/2} \leq 2.575\} = 0.99$
- 6 $[\bar{X} - 1.2875, \bar{X} + 1.2875]$ **interval de confiança per μ amb nivell de confiança del 99%**

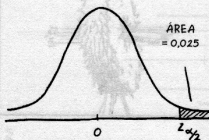
Trobant els valors de les cues a les taules

AQUÍ, NORMALMENTE, AL NÚMERO IMPORTANTE LO LLAMAMOS α , Y MIDE LA DIFERENCIA ENTRE EL NIVEL DESEADO DE CONFIANZA Y CERTEZA. POR EJEMPLO, CUANDO EL NIVEL DE CONFIANZA ES 95%, O 0.95, α ES 0.05. ASÍ QUE HABLAMOS DEL NIVEL DE CONFIANZA $(1 - \alpha) \cdot 100\%$.

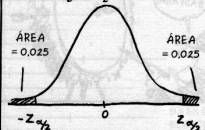
ENCONTRAR EL NIVEL DE CONFIANZA $(1 - \alpha) \cdot 100\%$ IMPLICA OBSERVAR LA CURVA DE LA NORMAL TIPIFICADA Y BUSCAR LOS PUNTOS $\pm z$ ENTRE LOS QUE EL ÁREA ES $1 - \alpha$.

ESTE PUNTO, LLAMADO $z_{\frac{\alpha}{2}}$, ES EL VALOR z MÁS ALLÁ DEL CUAL EL ÁREA ES $0.025 = \frac{\alpha}{2}$.

ESTO PASA PORQUE CORTAMOS LAS «COLAS» DE LOS DOS EXTREMOS DE LA CURVA, QUE TIENEN UN ÁREA TOTAL DE $\frac{\alpha}{2} + \frac{\alpha}{2} = \alpha$.

PODEMOS CALCULAR $z_{\frac{\alpha}{2}}$ DIRECTAMENTE A PARTIR DE LA TABLA DE LA NORMAL TIPIFICADA (PÁGINA 84). ES EL PUNTO CON LA PROPIEDAD

$$Pr(z \geq z_{\frac{\alpha}{2}}) = \frac{\alpha}{2}$$

EN ESTE CASO,

$$Pr(z \geq z_{0.025}) = 0.025$$

z	-2.5	-2.4	-2.3	-2.2	-2.1
$F(z)$	0,006	0,008	0,011	0,014	0,018
z	-2.0	-1.9	-1.8	-1.7	-1.6
$F(z)$	0,023	0,029	0,036	0,045	0,055
z	-1.5				
$F(z)$	0,067	0,084			

$1 - z_{0.005}$
SE
ENCUENTRA
EN ESTE
INTERVALO!

Interval de confiança amb nivell de confiança del 99%

Suposem que hem observat:

$x_1 = 3.4, x_2 = 1.9, x_3 = 2.8, x_4 = 4.1 \Rightarrow \bar{x} = 3.05$. Estimem μ per $\bar{X}$ i l'estimació serà $\bar{x} = 3.05$ amb $S^2 = \sum_{i=1}^4 (x_i - \bar{x})^2 / 3 = 0.87$, $S = 0.93$.

Amb les dades de l'exemple l'interval

$[3.05 - 1.2875, 3.05 + 1.2875] = [1.7625, 4.3375]$ conté μ amb una confiança del 99%.

Fixem-nos que els extrems de l'interval de confiança depenen de:

- 1 Les dades $x_1 = 3.4, x_2 = 1.9, x_3 = 2.8, x_4 = 4.1 \Rightarrow \bar{x} = 3.05$
- 2 La desviació estàndard. En aquest cas $\sigma = 1$ coneguda
- 3 El nivell de confiança $1 - \alpha$. En aquest cas $\alpha = 0.01$
- 4 La llei de $\bar{X}$. En aquest cas $\bar{X} \sim N(\mu, 1/4)$
- 5 $\alpha = 0.01$ i $\bar{X} \sim N(\mu, 1/4) \Rightarrow z_{\alpha/2} = 2.575$

El preu que hem pagat per aconseguir una CONFIANÇA del 99%, en comptes d'un 95%, ha estat un interval MÉS AMPLE i per tant menys precisió per estimar μ :

passem de $[2.05, 4.05]$ (confiança 95%) a

$[1.76, 4.34]$ (confiança 99%)

Definició interval de confiança: FORMALMENT

Definició

Sigui $X_1, X_2, \dots, X_n \sim X \sim$ model probabilístic que depèn de θ .
Un **interval de confiança** $[\hat{\theta}_1, \hat{\theta}_2]$ **amb nivell de confiança** $100(1 - \alpha)\%$ per a θ és un interval **aleatori** tal que
 $\text{Prob}\{[\hat{\theta}_1, \hat{\theta}_2] \text{ conte } \theta\}$ amb probabilitat $1 - \alpha$.

Els extrems de l'interval $\hat{\theta}_1$ i $\hat{\theta}_2$ es calculen a partir de

- les dades mostrals $(x_1, x_2, \dots, x_n)$
- el nivell de confiança $100(1 - \alpha)\%$

En l'exemple anterior, el paràmetre $\theta = \mu$

- per un nivell de confiança del $1 - \alpha = 99\%$
 $\hat{\mu}_1 = \hat{\mu}_1(X_1, X_2, \dots, X_n, 0.99) = \bar{X} - 1.2875$ i
 $\hat{\mu}_2 = \hat{\mu}_2(X_1, X_2, \dots, X_n, 0.99) = \bar{X} + 1.2875 \Rightarrow$
 $[\bar{X} - 1.2875, \bar{X} + 1.2875]$
- per un nivell de confiança del $1 - \alpha = 95\%$
 $\hat{\mu}_1 = \hat{\mu}_1(X_1, X_2, \dots, X_n, 0.95) = \bar{X} - 1$ i
 $\hat{\mu}_2 = \hat{\mu}_2(X_1, X_2, \dots, X_n, 0.95) = \bar{X} + 1 \Rightarrow [\bar{X} - 1, \bar{X} + 1]$

LLEGIR PEÑA 8.1 PÀGINES 319-321

Per que funcionen els intervals de confiança?

$X_1, X_2, \dots, X_n \sim X \sim$ model probabilístic que depèn de θ

Busquem un interval $[\hat{\theta}_1, \hat{\theta}_2]$ tal que $\hat{\theta}_1 \leq \theta \leq \hat{\theta}_2$

$\hat{\theta}_1$ i $\hat{\theta}_2$ es calculen a partir de la mostra $X_1, X_2, \dots, X_n$ de forma tal que si:

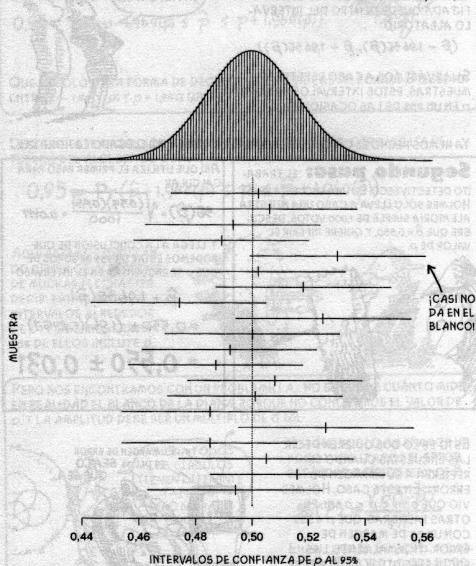
- agafessim MOLTES mostres,
- totes de la mateixa grandària n
- per cada una fessim un interval $\hat{\theta}_1^{(i)} \leq \theta \leq \hat{\theta}_2^{(i)}$
- podriem afirmar que el $100(1 - \alpha)\%$ (per exemple 95%) dels intervals construïts contindrien θ , el veritable valor del paràmetre.

Veiem-ho gràficament

Interpretant el nivell de confiança

ESTA PÁGINA MUESTRA LOS RESULTADOS DE UNA SIMULACIÓN POR ORDENADOR DE VEINTE MUESTRAS DE TAMAÑO $n = 1.000$. SUPONEMOS QUE EL VALOR REAL DE $p = 0.5$. EN LA PARTE SUPERIOR PUEDES VER LA DISTRIBUCIÓN MUESTRAL DE $\hat{p}$ (NORMAL, CON MEDIA p Y $\sigma = \sqrt{\frac{p(1-p)}{n}}$). EN LA PARTE INFERIOR SE ENCUENTRAN LOS INTERVALOS DE CONFIANZA DE CADA MUESTRA, AL 95%. COMO MEDIDA, UNO DE CADA VEINTE (O UN 5%) DE ESTOS INTERVALOS NO INCLUIRÁ EL PUNTO $p = 0.5$.

3.2 Interval de confiança per a μ : cas normal i cas general

Sigui $X_1, \dots, X_n$ una m.a.s. de X . Distingim els següents 3 casos:

- 1 Interval de confiança per a la mitjana d'una $N(\mu, \sigma^2)$ amb σ^2 coneguda $\Rightarrow$ Prova Z . Fet a l'apartat 3.1.
- 2 Interval de confiança per a la mitjana d'una $N(\mu, \sigma^2)$ amb σ^2 desconeguda $\Rightarrow$ Prova t de Student
- 3 Interval de confiança per a la mitjana μ amb σ^2 desconeguda i $n > 30 \Rightarrow$ Prova Z

Interval de confiança per a μ quan les dades són $N(\mu, \sigma^2)$ amb σ^2 coneguda. Com a 3.1 amb α i σ^2 qualsevols

Sigui $X_1, \dots, X_n$ una m.a.s. de $X \sim N(\mu, \sigma^2)$, amb σ^2 coneguda.

Interval de confiança de nivell de confiança $1 - \alpha$ pel paràmetre μ .

- Escollim $1 - \alpha \Rightarrow$ Calculem $\alpha/2$
- Determinem $z_{\alpha/2}$ fent servir que $Z \sim N(0, 1)$

$$\text{Prob}\left(-z_{\alpha/2} < Z < z_{\alpha/2}\right) = 1 - \alpha$$

- $X \sim N(\mu, \sigma^2) \Rightarrow \bar{X} \sim N(\mu, \frac{\sigma^2}{n}) \Rightarrow Z = \frac{\bar{X} - \mu}{\sigma/\sqrt{n}} \sim N(0, 1) \Rightarrow$

$$\text{Prob}\left(-z_{\alpha/2} < \frac{\bar{X} - \mu}{\sigma/\sqrt{n}} < z_{\alpha/2}\right) = 1 - \alpha$$

$$\text{Prob}\left(-z_{\alpha/2} \frac{\sigma}{\sqrt{n}} < \bar{X} - \mu < z_{\alpha/2} \frac{\sigma}{\sqrt{n}}\right) = 1 - \alpha$$

$$\text{Prob}\left(\bar{X} - z_{\alpha/2} \frac{\sigma}{\sqrt{n}} < \mu < \bar{X} + z_{\alpha/2} \frac{\sigma}{\sqrt{n}}\right) = 1 - \alpha$$

Interval de confiança per a μ quan les dades són $N(\mu, \sigma^2)$ i σ^2 coneguda

- Interval de confiança de nivell de confiança $1 - \alpha$:

$$\left(\bar{X} - z_{\alpha/2} \frac{\sigma}{\sqrt{n}}, \bar{X} + z_{\alpha/2} \frac{\sigma}{\sqrt{n}} \right)$$

- Donades les dades: $x_1, x_2, \dots, x_n$, calculem $\bar{x}$, l'interval

$$\left(\bar{x} - z_{\alpha/2} \frac{\sigma}{\sqrt{n}}, \bar{x} + z_{\alpha/2} \frac{\sigma}{\sqrt{n}} \right)$$

conté a la mitjana μ amb probabilitat $1 - \alpha$.

- Usualment expressem:

$$IC_{1-\alpha}(\mu) = \bar{x} \pm z_{\alpha/2} \frac{\sigma}{\sqrt{n}}$$

Exemple: Si $\sigma = 1.5$, $n = 12$ i $\bar{x} = 3.6$,

$$1 - \alpha = 0.95 \Rightarrow z_{\alpha/2} = z_{0.05/2} = 1.96$$

$$\left(3.6 - 1.96 \frac{1.5}{\sqrt{12}}, 3.6 + 1.96 \frac{1.5}{\sqrt{12}} \right) = (2.751, 4.449) \text{ és un interval de}$$

confiança al 95% per la mitjana poblacional μ .

Interval de confiança per a μ quan les dades són $N(\mu, \sigma^2)$ i σ^2 desconeguda

Sigui $X_1, \dots, X_n$ una m.a.s. de $X \sim N(\mu, \sigma^2)$, amb σ^2 desconeguda. **Interval de confiança de nivell de confiança $1 - \alpha$ pel paràmetre μ .**

- Escollim $1 - \alpha \Rightarrow$ Calculem $\alpha/2$
- Calculem $S^2 = \frac{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2}{n-1}$
- L'estadístic

$$T_{n-1} = \sqrt{n} \frac{\bar{X} - \mu}{S} = \frac{\bar{X} - \mu}{S/\sqrt{n}} \sim t_{n-1}$$

es distribueix com una t de Student amb $n - 1$ g.ll.

- Es tracta de trobar a i b tal que

$$\text{Prob}\left(a < \frac{\bar{X} - \mu}{S/\sqrt{n}} < b\right) = 1 - \alpha$$

- En comptes de Z usarem t_{n-1}

LLEGIR PEÑA 8.3.2 PÀGINES 325-326

LECTURA INDEPENDENT: t de Student amb notació matemàtica

- Y, Z v.a.'s independents
- $Z \sim N(0, 1)$
- $Y \sim \chi^2_\nu$

la distribució de la v.a. $t_\nu = \frac{Z}{\sqrt{Y/\nu}}$ s'anomena **distribució t de Student amb ν graus de llibertat**

- Quan n és gran, t_{n-1} s'aproxima MOLT a una $N(0, 1)$
- Amb efectes pràctics es pot fer servir la Normal en comptes de la t.
- Per $\alpha/2 = 0.025$ ($\Rightarrow 1 - \alpha/2 = 0.975$), $t_{30;0.975} = 2.042$, $t_{35;0.975} = 2.030$, $t_{60;0.975} = 2.00$, $t_{90;0.975} = 1.987$, i quan $n \rightarrow \infty$ $t_{n;0.975} = 2.045 \approx z_{0.975} = 1.96$

Interval de confiança amb nivell de confiança $1 - \alpha$ per a μ basat en una t de Student

Sigui $X_1, \dots, X_n$ una m.a.s. de $X \sim N(\mu, \sigma^2)$, amb σ^2 desconeguda.

- Escollim $1 - \alpha \Rightarrow$ calculem $\alpha/2$
- Trobem a i b tal que

$$\text{Prob}\left(a < \frac{\bar{X} - \mu}{S/\sqrt{n}} < b\right) = 1 - \alpha$$

Com?

- Degut a la simetria de t de Student repartim α de forma equànim a cada cua assignant $\alpha/2$.
- Calculem el percentil $t_{n-1; 1-\frac{\alpha}{2}}$. Definim $a = -t_{n-1; 1-\frac{\alpha}{2}}$ i $b = t_{n-1; 1-\frac{\alpha}{2}}$

-

$$\text{Prob}\left(-t_{n-1; 1-\frac{\alpha}{2}} < t_{n-1} = \frac{\bar{X} - \mu}{S/\sqrt{n}} < t_{n-1; 1-\frac{\alpha}{2}}\right) = 1 - \alpha$$

Interval de confiança basat en una t de Student

Fent servir les mateixes manipulacions que abans obtenim

$$\text{Prob}\left(-t_{n-1;1-\alpha/2} < t_{n-1} = \frac{\bar{X} - \mu}{S/\sqrt{n}} < t_{n-1;1-\alpha/2}\right) = 1 - \alpha$$

$$\text{Prob}\left(-t_{n-1;1-\alpha/2} \frac{S}{\sqrt{n}} < \bar{X} - \mu < t_{n-1;1-\alpha/2} \frac{S}{\sqrt{n}}\right) = 1 - \alpha$$

$$\text{Prob}\left(\bar{X} - t_{n-1;1-\alpha/2} \frac{S}{\sqrt{n}} < \mu < \bar{X} + t_{n-1;1-\alpha/2} \frac{S}{\sqrt{n}}\right) = 1 - \alpha$$

L'interval de confiança amb nivell de confiança $1 - \alpha$ per a la mitjana μ és

$$\left(\bar{X} - t_{n-1;1-\alpha/2} \frac{S}{\sqrt{n}}, \bar{X} + t_{n-1;1-\alpha/2} \frac{S}{\sqrt{n}}\right)$$

EXERCICI VOLUNTARI 2: Alçada dels estudiants del Grau d'Estadística

Les alçades dels dels estudiants del Grau d'Estadística UB-UPC es distribueixen com una Normal (μ_A, σ_A^2) .

- 1 A quants estudiants haurem de mesurar si, amb una probabilitat del 95% (o superior), volem estimar la mitjana μ_A de l'alçada amb una precisió de 3cm?. Supposeu que la desviació estàndar de les alçades és $\sigma_A = 8.5\text{cm}$.
- 2 A quants estudiants haurem de mesurar si, amb una probabilitat del 95% (o superior), volem l'estimació de μ_A amb una precisió $0.64\sigma_A$ cm i l'estimació de σ_A amb una precisió de $0.8\sigma_A$ cm.
- 3 Suposat que l'alçada mitjana de la població d'estudiants és de $\mu_A = 174$ cm amb desviació estàndar $\sigma_A = 8.5\text{cm}$, simuleu (genereu), amb R, aleatòriament $n = 50$ alçades d'aquesta població. Podeu fer servir la funció `rnorm(n,mu,sigma)=rnorm(50,174,8.5)`.

EXERCICI VOLUNTARI 2: Alçada dels estudiants del Grau d'Estadística

Calculeu $\sum_{i=1}^{50} x_i$ i $\sum_{i=1}^{50} x_i^2$ amb les 50 dades simulades i feu servir aquests valors per construir els següents intervals de confiança per la mitjana poblacional de les alçades dels estudiants μ_A :

- 4 Calculeu intervals de confiança per μ_A al 90% i al 95%, suposant que $\sigma_A = 8.5\text{cm}$.
- 5 Calculeu intervals de confiança per μ_A al 90% i al 95%, estimant la desviació estàndar de la població a partir de les dades simulades
- 6 Entre quins valors es troba la mitjana poblacional de l'alçada dels estudiants del Grau d'Estadística i perquè?

EXERCICI VOLUNTARI 2: Alçada dels estudiants del Grau d'Estadística

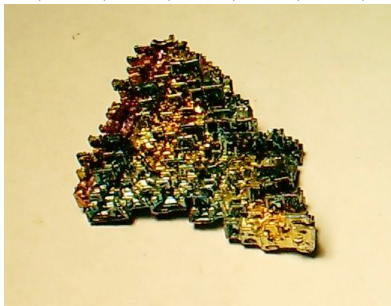
Simuleu $k = 100$ mostres d'alçades de grandària $n = 50$ a partir d'una variable aleatòria Normal de mitjana $\mu_A = 174$ cm i desviació estàndar $\sigma_A = 8.5$ cm.

- 7 Calculeu els $k = 100$ intervals de confiança per μ_A al 90% deduïts de les 100 mostres simulades havent estimat la desviació estàndar de la població a partir de les dades simulades
- 8 Quina proporció d'intervals conté el valor 174? Noteu que heu generat dades d'una normal amb mitjana $\mu_A = 174$.
- 9 Escriviu amb les vostres pròpies paraules el que enteneu per interval de confiança a partir de les conclusions d'aquest exercici.

RESOLEU-LO i LLIUREU-LO EL DIVENDRES 1 D'ABRIL

Exemple Bismut: element químic, Bi, nombre atòmic 83

El contingut de bismut en un aliatge en 10 mostres és (en ppm):
19.7, 21.4, 12.5, 13.8, 13.5, 20.4, 18.2, 16.6, 15.2, 16.3

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^{10} x_i}{10} = \frac{167.6}{10} = 16.76$$

$$S^2 = \frac{1}{9} \left(\sum_{i=1}^{10} x_i^2 - 10(16.76)^2 \right) = \frac{85.704}{9} = 9.52 \Rightarrow S = 3.08$$

La mitjana del contingut de Bismut en aquest aliatge és de 16.76 ppm amb una desviació estàndar de 3.086 ppm.

Interval de confiança al 95% pel contingut mig de Bismut

Un interval de confiança al 95% $\implies 1 - \alpha = 0.95$

L'interval de confiança general és:

$$\left(\bar{x} - t_{n-1;1-\alpha/2} \frac{S}{\sqrt{n}}, \bar{x} + t_{n-1;1-\alpha/2} \frac{S}{\sqrt{n}} \right)$$

que traduït al nostre exemple serà:

$$\left(16.76 - t_{9;1-0.05/2} \frac{3.086}{\sqrt{10}}, 16.76 + t_{9;1-0.05/2} \frac{3.086}{\sqrt{10}} \right)$$
$$(16.76 - 2.208, 16.76 + 2.208) = (14.552, 18.968)$$

Com que $n = 10$, hem mirat a la taula de la distribució de la t d'Student amb $n - 1 = 10$ g.ll.: $t_{9;0.975} = 2.2622$ i com $1 - \alpha = 0.95$ hem agafat $\alpha/2 = 0.025$.)

Interval de confiança al 99% pel contingut mig de Bismut

Si ara en volguéssim un interval de confiança al 99%, en aquest cas $\alpha = 1 - 0.99 = 0.01$ i només cal que substituïm $t_{9;0.975} = 2.208$ per $t_{9;0.995} = 3.2498$ i l'interval quedaria de la forma:

$$\left(16.76 - t_{9;1-0.01/2} \frac{3.086}{\sqrt{10}}, 16.76 + t_{9;1-0.01/2} \frac{3.086}{\sqrt{10}} \right) = \\ (16.76 - t_{9;0.995} 0.976, 16.76 + t_{9;0.995} 0.976)$$

per tant s'obté l'interval

$$(13.588, 19.932)$$

Comparem-lo amb l'interval de confiança al 95%: (14.552, 18.968). Notem que continua centrat en la mitjana 16.76 però l'interval s'ha fet més gran ja que estem exigint més precisió al resultat.

Interval de confiança per a la mitjana: cas general

Sigui $X_1, X_2, \dots, X_n \sim X$ i **no coneixem la distribució de X** , podria ser exponencial, lognormal, normal, etc.

Sigui μ la mitjana de la població ($E(X) = \mu$) i σ^2 la variància de la població ($\sigma^2 = \text{Var}(X)$.)

Volem un interval de confiança amb nivell de confiança $1 - \alpha$ per μ .

Ens basarem en el **Teorema Central del Límit (TCL)** i en la **Llei dels Grans Nombres (LGN)** que ens assegurin, per mostres de grandària n gran, que

- La mitjana mostral $\bar{X} \sim N(\mu, \sigma^2/n)$ (TCL)
- La variància mostral S^2 es comporta com σ^2 (LGN)
-

$$\frac{\bar{X} - \mu}{S/\sqrt{n}} \sim N(0, 1)$$

- Podem determinar el valor $z_{\alpha/2}$ de manera que

$$\text{Prob}\left(-z_{\alpha/2} < \frac{\bar{X} - \mu}{S/\sqrt{n}} < z_{\alpha/2}\right) = 1 - \alpha.$$

Interval de confiança per a la mitjana: cas general

Per a mostres grans de qualsevol població, l'interval

$$\left(\bar{x} - z_{\alpha/2} \frac{S}{\sqrt{n}}, \bar{x} + z_{\alpha/2} \frac{S}{\sqrt{n}} \right)$$

obtingut a partir d'un valor qualsevol de $\bar{x}$, conté a la mitjana μ amb una probabilitat $1 - \alpha$ i per tant

$$IC_{1-\alpha}(\mu) = \bar{x} \pm z_{\alpha/2} \frac{S}{\sqrt{n}}$$

és un interval de confiança per μ de nivell $1 - \alpha$.

LLEGIR PEÑA 8.4 PÀGINA 326

3.3 Interval de confiança per a una proporció

Sigui p la **proporció desconeguda** d'una certa característica C en una població. Com fer per estimar-la?

- Prenem una mostra $X_1, X_2, \dots, X_n$ mostra aleatòria de X on $X = 1$ si l'individu presenta C , $X = 0$ si l'individu no presenta C
- De fet $X \sim \text{Bern}(p)$
- Estimem p mitjançant la proporció d'individus que presenten $C \Rightarrow \hat{p} = \frac{\sum_{i=1}^n X_i}{n} = \bar{X}$
- Recordem que $\sum_{i=1}^n X_i \sim \text{Bin}(n, p)$ = nombre d'individus que verifiquen la característica d'interès i
 $\text{Var}(\sum_{i=1}^n X_i) = np(1 - p)$
- $\text{Var}(\hat{p}) = \text{Var}\left(\frac{\sum_{i=1}^n X_i}{n}\right) = \frac{\text{Var}(\sum_{i=1}^n X_i)}{n^2} = \frac{p(1-p)}{n}.$

Interval de confiança per a una proporció per n gran

Suposem que ens basem en un nombre d'individus prou gran, posem $n > 30$

- Pel Teorema Central del Límit, $\sum_{i=1}^n X_i \sim N(np, np(1-p))$
- $\hat{p} \sim N(p, \frac{p(1-p)}{n})$
- $\frac{\hat{p}-p}{\sqrt{\frac{p(1-p)}{n}}} \sim N(0, 1)$
- $\frac{\hat{p}-p}{\sqrt{\frac{\hat{p}(1-\hat{p})}{n}}} \sim N(0, 1)$
- Un interval de confiança per p amb un nivell de confiança $100(1-\alpha)\%$ ve donat per:

$$\left(\hat{p} - z_{\alpha/2} \frac{\sqrt{\hat{p}(1-\hat{p})}}{\sqrt{n}}, \hat{p} + z_{\alpha/2} \frac{\sqrt{\hat{p}(1-\hat{p})}}{\sqrt{n}} \right)$$

Recordem que es vol estimar el percentatge de nens obesos en la comunitat Americana-Latina (no mexicana) i Americana-Xinesa. A l'article parlant de la Prevalença de sobrepes.

- *Overweight prevalence*=Prevalença de sobrepes: quantifica la proporció de nens obesos en un període donat
- Com es defineix el sobrepes infantil?
- Hi ha el mateix llindar per qualsevol edat?
- Hi ha el mateix llindar per nens i nenes?
- La resposta és negativa: El llindar de sobrepes infantil és específic per grups d'edat i per gènere

HEALTHY FOR LIFE: Interval de confiança per la prevalença de sobrepes

If a simple random sample design had been used, overweight prevalence could have been estimated by $\hat{p} = x/n$, where x is the number of overweight children in the sample or relevant subsample (e.g., children aged 2–5) and n is the total sample or subsample size. However, the sample design employed needs to be taken into account for the analysis.

In a simple random sample, the variance of $\hat{p}$ could have been estimated by $\hat{p}(1-\hat{p})/n$, and 95% confidence intervals given by $\hat{p} \pm 1.96\sqrt{\hat{p}(1-\hat{p})/n}$. The use of the sample weights to

L'interval de confiança per la prevalença és:

$$(LI, LS) = \left(\hat{p} - z_{\alpha/2} \frac{\sqrt{\hat{p}(1-\hat{p})}}{\sqrt{n}}, \hat{p} + z_{\alpha/2} \frac{\sqrt{\hat{p}(1-\hat{p})}}{\sqrt{n}} \right)$$

on LI i LS indiquen el límit inferior i superior de l'interval.

Healthy for Life: Intervals de confiança per la prevalença

- A partir de les dades de l'article ($n = 2474$)
- 990 nens: 490 nens i 500 nenes entre 2 i 5 anys
- 1484 nens: 740 nens i 744 nenes entre 6 i 11 anys
- NS: nombre de nens/nenes a cada categoria amb sobrepes
- **LI i LS el límit inferior i superior de l'interval de confiança per la proporció de sobrepes al 95%.**

Els intervals de confiança per la **prevalença de sobrepes** (proporció de nens/nenes amb sobrepes) en cada categoria d'edat.

	EDAT	n	NS	$\hat{p}$	$\sqrt{\frac{\hat{p}(1-\hat{p})}{n}}$	LI	LS
Both	2-5	990	216	0.218	0.0131	0.1925	0.2439
Both	6-11	1484	353	0.238	0.0111	0.2162	0.2595
Nens	2-5	490	112	0.229	0.0190	0.1914	0.2658
Nens	6-11	740	172	0.232	0.0155	0.2020	0.2629
Nenes	2-5	500	104	0.208	0.0182	0.1724	0.2436
Nenes	6-11	744	181	0.243	0.0157	0.2124	0.2741

LECTURA INDEPENDIENT. Obesitat infantil

A la WHO: World Health Organization (Organización Mundial de la Salud (OMS))

<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs311/es/index.html>

¿Qué son la obesidad y el sobrepeso? *La obesidad y el sobrepeso se definen como una acumulación anormal o excesiva de grasa que puede ser perjudicial para la salud. El índice de masa corporal (IMC) -el peso en kilogramos dividido por el cuadrado de la talla en metros (kg/m^2)- es una indicación simple de la relación entre el peso y la talla que se utiliza frecuentemente para identificar el sobrepeso y la obesidad en **los adultos**, tanto a nivel individual como poblacional. La OMS define sobrepeso cuando $\text{IMC} \geq 25$, y obesidad cuando $\text{IMC} \geq 30$. Los nuevos Patrones de crecimiento infantil presentados por la OMS en abril de 2006 incluyen tablas del IMC para lactantes y niños de hasta 5 años. **La medición del sobrepeso y la obesidad en niños de 5 a 14 años es difícil porque no hay una definición normalizada de la obesidad infantil que se aplique en todo el mundo.***

LECTURA INDEPENDENT. Índex Masa Corporal infantil

Consulteu el CDC: Center for Disease Control.

<http://www.cdc.gov/healthyweight/assessing/bmi>

Calculating and interpreting BMI for children and teens involves the following steps:

1. *Obtain accurate height and weight measurements.*
2. *Calculate the BMI and percentile using the Child and Teen BMI Calculator.*
3. *Review the calculated BMI-for-age percentile and results.*

BMI is both age-and sex-specific for children and teens because:.

- *The amount of body fat changes with age.*
  - *The amount of body fat differs between girls and boys.*
4. *Find the weight status category for the calculated BMI-for-age percentile as shown in the following table:*
    - Underweight $\Leftrightarrow$ Less than the 5th percentile
    - Healthy weight $\Leftrightarrow$ 5th percentile to less than the 85th percentile
    - Overweight $\Leftrightarrow$ 85th to less than the 95th percentile
    - Obese $\Leftrightarrow$ Equal to or greater than the 95th percentile

3.4 Interval de confiança per la variança d'una població normal

Sigui $X \sim N(\mu, \sigma^2)$ i volem construir l'interval de confiança per σ^2 a partir d'una mostra $X_1, \dots, X_n \sim X$.

Calcularem la variància mostral S^2 i farem servir la distribució χ^2 amb $n - 1$ graus de llibertat, tenint en compte que

$$\frac{(n-1)S^2}{\sigma^2} \sim \chi_{n-1}^2$$

Es tracta de trobar a i b tal que

$$\mathbf{P}\left(a < \frac{(n-1)S^2}{\sigma^2} \sim \chi_{n-1}^2 < b\right) = 1 - \alpha$$

En aquest cas la llei χ^2 amb $n - 1$ graus de llibertat no és simètrica, i per tant encara que repartim $1 - \alpha$ entre les dues cues, no podem fer com abans $a = -b$, sino que haurem de trobar dos valors diferents $a = \chi_{n-1; \alpha/2}^2$ i $b = \chi_{n-1; 1-\alpha/2}^2$.

LLEGIR PEÑA 8.5 PÀGINES 327-330

Interval de confiança per la variància d'una Normal

Els dos valors diferents $a = \chi_{n-1;\alpha/2}^2$ i $b = \chi_{n-1;1-\alpha/2}^2$ són tals que

$$\mathbf{P}\left(\frac{(n-1)S^2}{\sigma^2} < \chi_{n-1;\alpha/2}^2 = a\right) = \frac{\alpha}{2}$$

$$\mathbf{P}\left(\frac{(n-1)S^2}{\sigma^2} < \chi_{n-1;1-\alpha/2}^2 = b\right) = 1 - \frac{\alpha}{2}$$

i per tant

$$\text{Prob}\left(a = \chi_{n-1;\alpha/2}^2 < \frac{(n-1)S^2}{\sigma^2} < \chi_{n-1;1-\alpha/2}^2 = b\right) = 1 - \alpha$$

o equivalentment

$$\text{Prob}\left(\frac{1}{b} = \frac{1}{\chi_{n-1;1-\alpha/2}^2} < \frac{\sigma^2}{(n-1)S^2} < \frac{1}{\chi_{n-1;\alpha/2}^2} = \frac{1}{a}\right) = 1 - \alpha$$

Interval de confiança per la variància d'una Normal

Manipulem aquesta expressió per tal “d'aïllar” σ^2 . Teniem

$$\text{Prob}\left(\frac{1}{\chi^2_{n-1;1-\alpha/2}} < \frac{\sigma^2}{(n-1)S^2} < \frac{1}{\chi^2_{n-1;\alpha/2}}\right) = 1 - \alpha$$

o, el que és el mateix

$$\text{Prob}\left(\frac{(n-1)S^2}{\chi^2_{n-1;1-\alpha/2}} < \sigma^2 < \frac{(n-1)S^2}{\chi^2_{n-1;\alpha/2}}\right) = 1 - \alpha$$

Obtenim, doncs, **l'interval de confiança per σ^2 :**

$$IC_{1-\alpha}(\sigma^2) = \left(\frac{(n-1)S^2}{\chi^2_{n-1;1-\alpha/2}}, \frac{(n-1)S^2}{\chi^2_{n-1;\alpha/2}} \right)$$

Notem que l'interval no és simètric respecte del valor de S^2 .

Exemple Bismut

Recordem que $n = 10$, $\bar{x} = 16.76$ i $S^2 = 9.52$ i un interval de confiança al 95% per μ és $(14.552, 18.968)$.

Troben a la taula de la χ^2_9 :

$$a = \chi^2_{n-1;\alpha/2} = \chi^2_{9;0.025} = 2.70$$

$$b = \chi^2_{n-1;1-\alpha/2} = \chi^2_{9;0.975} = 19.02$$

i per tant l'interval de confiança per σ^2 al 95% serà:

$$\left(\frac{9 \cdot 9.52}{19.02}, \frac{9 \cdot 9.52}{2.7} \right) = \left(\frac{85.68}{19.02}, \frac{85.68}{2.7} \right) = (4.505, 31.73)$$

En resum, les dades recollides del bismut indiquen que la millor estimació de la mitjana μ de l'aliatge de Bismut és 16.76 ppm i l'interval $(14.5, 19)$ conté μ amb alta probabilitat. La millor estimació de la desviació típica és 3.08 ($\sqrt{9.52}$) i l'interval $(2.12, 5.63) = (\sqrt{4.5}, \sqrt{31.7})$ conté σ amb alta probabilitat.